

GP 1991

Bevakning bara på dagtid

Marinkommandots vedettbåt i Göteborg är Sveriges öga mot väster, men inte längre särskilt skarpsynt.

Varberg (G-P): Sveriges gräns mot väster bevakas bara under kontorstid. Det är följderna av allt hårdare besparingar som drabbat Väst kustens marinkommando. En ombyggd fiskebåt har sedan årsskiftet ensam svarat för incidentberedskapen på västkusten, från norska gränsen i norr till Kullen i söder.

Den har dessutom i princip varit obeväpnad eftersom det saknas utrymme för ammunition ombord till fartygets 20 millimeters kanon. Och nya nedskärningar är på gång.

— När vi inte ens klarar av att upprätthålla en god beredskap är det lika bra att skrota hela verksamheten

Det säger chefen för vedettbåtsdivisionen vid Marinkommando Väst, örlogskapten Bo Nordwall, när den gamla fiskebåten Rörö, med GP ombord, klockan fyra på morgonen lämnar hamnen vid Tångudden i Göteborg för ett bevakningspass ute i Kattegatt.

Bantad bevakning

Vinden närmar sig kulingstyrka och det rullar ordentligt när Rörö passerar Vinga och kommer ut på öppet vatten. Den före detta fiskebåten får verkligen bekänna färg.

—Rörö är en utmärkt båt för bevakningsändamål, kanske inte så snabb men mycket sjöduglig och billig i drift, säger fartygschefen Jan Bengtsson, som inte delar den uppfattning somliga hyser om det pinsamma i att låta en avdankad fiskebåt segla som marinfartyg.

—Det är just den här typen av fartyg som de flesta andra länder också använder för gränsbevakning.

För sitt uppdrag har Jan Bengtsson en besättning på nio man varav sex värnpliktiga. När han nio timmar senare åter angör hemmahamnen vid Tångudden vet han egentligen ingenting om sin egen, den övriga besättningens eller Rörö's framtid. Nya sparbeting för Marinkommando väst, MKV, betyder att en av de två vedettbåtsbesättningarna skall rationaliseras bort och Rörö degraderas till förrådsfartyg. Ersättare blir, en före detta patrullbåt, Jägaren, som i några år gått som gränsbevakningsfartyg i Östersjön.

— I en situation är det kanske psykologiskt bättre att komma med Jägaren och dess 40 millimeters kanon än att tuffa fram med en gammal snålt bestyckade fiskebåt, men den tål inte lika hård sjö, säger Jan Bengtsson

Beredskap dagtid

Både han och divisionschefen Bo Nordwall befarar att det nya bevakningsfartyget, av ekonomiska skäl, mest kommer att ligga stilla vid kajen.

—Vi kommer inte att ha besättningar så vi kan upprätthålla kontinuerlig bevakning och dessutom är Jägaren 600 000 kronor dyrare i drift än Rörö så man kommer helt enkelt inte att ha råd att köra henne, därför är det bättre att behålla Rörö, hävdar Bo Nordwall, som också mycket hårt kritiserat marinkommandot för vanvård av vedettbåtarna.

—Jag betvivlar att man kommer att klara av underhållet av det nya fartyget, säger han. Konsekvensen blir att gränsbevakningen längs västkusten försämras

ytterligare. Redan vid årsskiftet upphörde gränsberedskapen i princip att fungera. Fram tills dess fanns alltid en besättning, 24 timmar om dygnet året runt beredd att med två timmars klargöringstid ge sig ut för att avvisa främmande fartyg.

— Nu är det i princip kontorstid som gäller och eftersom marinkommandot dessutom skall rationalisera bort de reservofficerare som ersatt oss bland annat under semestrarna så kommer gränsen att vara obevakad under flera veckor på sommaren.

Främmande fartyg

— Det är vi som är Sveriges ögon mot väster. Vi behövs om landet skall kunna hävda sitt territorium, säger Jan Bengtsson medan han från Rörö's kommandobrygga kikarspanar ut över Kattegatt.

Vedettbåtsdivisionens uppgift är att identifiera varje fartyg som rör sig i vattnen utanför den svenska gränsen. Alla iakttagelser radiorapporteras till marinbasens radarspaningscentral i Göteborg.

— Det är viktigt att vi hela tiden har kontroll över vad som händer utanför våra kuster. Att vi direkt behöver ingripa och avvisa något fartyg inträffar däremot ganska sällan. Oftast rör det sig då om utländska fartyg som försummat att föranmäla sin ankomst till svenska farvatten.

Vissa fartyg tilldrar sig förstås större intresse än andra. Strax före klockan nio den här morgonen får ett ryskt tankfartyg finna sig i att bli fotograferat och ganska närgånget granskat av Rörö's besättning.

Dålig beredskap

— Vi försöker följa upp och registrera vad som händer med öststatsfartygen efter Sovjets fall. Många går nu under rysk flagg och andra har övertagits av de baltiska staterna, säger Jan Bengtsson.